CZU:821.135.1-3(478).09(092)
https://doi.org/10.52505/filomod.2022.16.26

VICTOR PROHIN LA 80 DE ANI

Dan VEREJANU

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-5682-5955
Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”, Chișinău

Victor Prohin at 80 years old

Abstract. *Victor Prohin, the well-known publicist and writer, in his stance of journalist who knows how to handle the word perfectly – has been working at newspapers and magazines all his life, since he graduated college at Moldova State University and even now. Modest and honest like a tree, he carried the „burden of his true goodwill” from which he poured his tender humor in his proses for adults and children. Cherished by the reader for „ripe leaves”, for checked humor and for his well achieved joke, the writer of „benevolent humor” was blessed at the beginning of his journey by Grigore Vieru and Spiridon Vangheli.*

Keywords**:** *„benevolent humor”, „well achieved joke”, meditation, ripe leaves, the weapon of satire, modesty, honesty.*

Rezumat. *Victor Prohin, cunoscutul prozator și publicist, în calitatea sa de jurnalist care știe să mânuiască la perfecție cuvântul – muncește la ziare și reviste de o viață, imediat după absolvirea facultății la USM și până în prezent. Modest și sincer ca un pom, și-a dus „povara bunătății adevărate” din care își turna umorul*

duios în prozele sale pentru adulți și copii. Prețuit de cititor pentru „frunzele coapte”, pentru umorul echilibrat și poanta reușită, prozatorul „umorului binevoitor” a fost blagoslovit la început de cale de Grigore Vieru și Spiridon Vangheli.

***Cuvinte-cheie*: „*umor binevoitor*”, „*poantă reușită*”, *meditație*, *frunze coapte*, *arma satirei*, *modestie*, *sinceritate*.**

Victor Prohin este un prozator, publicist, jurnalist. Născut la 2.10.1942, în satul Vindrei, raionul Torbeevo, Republica Autonomă Mordovia (URSS). E al patrulea copil în familia lui Dumitru Prohin, funcționar, și a Mariei, lucrătoare în gospodăria colectivă a satului. În 1945 familia s-a stabilit în RSS Moldovenească. Primele două clase le termină la școala de 7 ani din satul Mereșeuca, raionul Otaci (în prezent raionul Ocnița). Apoi familia s-a mutat în satul Lencăuți din aceeași comună, unde viitorul scriitor a absolvit șapte clase. A urmat școala medie din Verejeni, unde veneau să studieze cei mai buni elevi din localitățile din jur, satul de baștină al poetei Renata Verejanu. A avut noroc de profesori buni. Profesor de limba și literatura română i-a fost Gheorghe Negară, un verișor pe linia mamei al poetului Petru Zadnipru. El i-a dat elevului avid de lecturi primele cărți cu grafie latină. În anii de școală la Verejeni a scris primele versuri și le-a publicat în gazeta raională *Tribuna*.

La Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (în prezent USM) i-a avut colegi de grupă pe viitori academicieni: Mihai Cimpoi, Anatol Gavrilov, Elena Constantinovici, precum și mai mulți viitori colegi scriitori: Aurel Ciocanu, Gheorghe Ciocoi, Ion Vieru, Andrei Hropotinschi. Printre profesorii care au contribuit în perioada dezghețului hrușciovist la formarea acelei promoții îi nominalizăm pe Ion Osadcenco, Nicolae Corlăteanu, Anatol Ciobanu, Vitalie Marin, Gheorghe Dodiță. În anii de studenție Victor Prohin a publicat epigrame, versuri, proză în ziarele *Tinerimea Moldovei*, *Cultura Moldovei*, în presa pentru copii.

După absolvirea facultății, în 1965, lucrează în redacția emisiunilor pentru copii și adolescenți a Televiziunii Naționale. Timp de un an împreună cu poetul Aurel Ciocanu își satisface serviciul militar în termen în Carelia, între Finlanda și Marea Albă. Tot acolo, ca și majoritatea ostașilor cu studii superioare, urmează cursuri de ofițeri în rezervă. Revenit la vatră, este invitat să lucreze la revista de satiră și umor *Chipăruș* unde, în scurt timp, devine redactor-șef adjunct. În 1968 e luat iar în armată, ca ofițer în rezervă, pentru doi ani. De data aceasta lucrează ca tehnician-locotenent într-un regiment de aviație din regiunea militară Odesa. A fost secretar responsabil, redactor-șef adjunct, redactor la secția proză a revistei *Basarabia* (până în septembrie 1990, *Nistru*), reporter, stilizator, șef de secție la cotidianul *Moldova Suverană* (1995-2002). Din 2002 este secretar responsabil la revista pentru elevi *Alunelul*.

Pe când era redactor șef adjunct la revista *Nistru*, devine și deputat în Sovietul Suprem al RSSM (1985-1990); inițial, membru al Comisiei permanente pentru cultură, știință, învățământ și ocrotire a sănătății, apoi vice-președinte al Comisiei permanente pentru relații interetnice. În 1989 a făcut parte din grupul de lucru, constituit din deputați și savanți-filologi, care a elaborat proiectul de Lege privind revenirea la grafia latină și cel despre circulația limbilor pe teritoriul republicii.

Reprezentarea operei

Cunoscutul prozator și publicist Victor Prohin, în calitatea sa de jurnalist care știe să mânuiască la perfecție cuvântul – muncește la ziare și reviste de o viață, imediat după absolvirea facultății la USM și până în prezent. Modest și sincer ca un pom, și-a dus *povara bunătății adevărate* din care își turna *umorul duios* în prozele sale pentru adulți și copii. Prozatorul *frunzelor coapte* a fost blagoslovit de mari prozatori și prețuit apoi de cititori pentru *umorul echilibrat și poanta reușită*, este apreciat de critica literară ca scriitorul *umorului binevoitor*. La început de cale, tânărul prozator a fost susținut de Vladimir Beșleagă și Spiridon Vangheli, ambii consultanți la Uniunea Scriitorilor din Moldova. În perioada cât tânărul prozator se afla în armată, ei au organizat discutarea manuscriselor sale prezentate la secția literatură pentru copii și la cea de proză a Uniunii Scriitorilor din Moldova și le-au recomandat spre a fi editate. A debutat cu *Puiul de stea*, 1969, editura Lumina, Chișinău (proze scurte pentru copii). Au urmat cărțile: *Supracotoi*, 1970, editura Cartea Moldovenească, Chișinău (schițe); *Orașul fără nume*, 1974, editura Lumina, Chișinău (povestire); *Noi doi și bunelul*, 1984, editura Literatura artistică, Chișinău (povestiri pentru copii); *Olimpia*, 1976, editura Cartea Moldovenească (povestiri și nuvele); *S-a copt frunza*, 1978 (reeditat în 2008), editura Literatura artistică, Chișinău (roman); *Dacă ar fi mânzul fotograf*, 2002, editura Prut International, Chișinău (povestiri pentru copii). A fost tradus și editat cu povestiri și nuvele la Vilnus și Riga. Unele nuvele ale lui Victor Prohin au fost incluse în culegeri colective editate în Bulgaria, Ucraina, Estonia.

În eseul său *Arma satirei*, criticul literar Ion Ciocanu afirma: „În *S-a copt frunza*, ne cucerește o calitate nu mai puțin prețioasă a scriitorului, și anume cea de observator atent al realității, dublată în mod fericit de umorul și ironia cu care sunt consemnate o seamă de amănunte și detalii văzute „pe viu", fără ca prozatorul să fi îmbrăcat ochelari împrumutați de la alți autori, de curajul cu care el spune lucrurilor pe nume, de capacitatea cu care a creat o atmosferă captivantă" (Ciocanu, 1979, p. 7). Marele istoric literar Vasile Coroban avea să constate în prefața la una din primele cărți de nuvele, *Olimpia*, că prozatorul „posedă o serie de calități valoroase, printre care justețea observației e preponderentă. E un dar miraculos pe care îl râvnesc sau, mai bine zis, ar

trebui să-l râvnească toți prozatorii de factură realistă. Autorul vede bine esențialul în lucruri și știe să-l fixeze în lucrările sale. Prozele lui Victor Prohin îi „trădează" lăudabila facultate de a simți și a *colora* lucrurile, raporturile dintre ele, dintre ele și individ. Acesta e unul din atributele imperioase meditației epice. Atitudinea ironică, în mai toate prozele lui, dezvăluie miezul problemelor, câmpul de confruntare a sentimentelor și gândurilor, faptelor și metehnelor oamenilor. Dar autorul nu se limitează doar la ironie. El meditează adânc la ce se află în încercuirea anumitor porniri ale omului nu atât ironice, cât mai degrabă străine felului său de a fi onest, sociabil, curat sufletește, uman. Îmbinarea tonalității meditative și ironice este o caracteristică a scrisului său" (Coroban, 1977, p. 8). „În *Pomul lui Arsenie*, meditația are pondere filosofică. E o povestire cu adevărat rezistentă, care activează lectura și îi cere cititorului participare, trăire sufletească intensă. Acuitatea obsesiei *pomului*, senzația evidentă a acestuia constituie în conștiința eroului un moment dialectic al condiției umane" (Palladi, 1976, p. 2), avea să constate istoricul și criticul literar Tudor Palladi.

Potrivit acad. Mihai Cimpoi, „Victor Prohin are o statură artistică cu mult mai mare decât modestia lui exemplară. El este un liric cu note epice, care se fac simțite în prozele sale scurte, dar dense și prezentând studii de viață dramatice, care fac lectura agreabilă" (Cimpoi, 2002, p. 212). Victor Prohin, este unul din antologatorii cărții de satiră și umor românesc *Gustul zâmbetului*, apărută la editura Arc, în 2020. Precum și a volumelor *Pară mălăiață* (schițe, povestiri satirice și umoristice). Literatura artistică, Chișinău, 1983. *Proza Moldovei Sovietice* (antologie). Selecție: Nicolae Vieru, Victor Prohin. Literatura artistică, Chișinău, 1984. Creația și activitatea prozatorului Victor Prohin au fost apreciate cu distincția de stat medalia „Mihai Eminescu", cu premii la importante Saloane Internaționale de Carte pentru Copii și Tineret, (Chișinău, 2002), cu *Premiul Prozatorul „Umorului Binevoitor*" al Uniunii Internaționale a Oamenilor de Creație (2022). Victor Prohin e membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România.

Scrieri

Puiul de stea, proză pentru copii, ed. Lumina, Chișinău, 1969; *Supracotoi*, schițe, ed. Cartea Moldovenească, Chișinău, 1970; *Orașul fără nume*, povestire, ed. Lumina, Chișinău, 1972; *Olimpia*, povestire, ed. Cartea Moldovenească, Chișinău, 1976; *S-a copt frunza*, povestire, ed. Literatura artistică, Chișinău, 1979, 2008; *Noi doi și bunelul*, proză pentru copii, ed. Literatura artistică, Chișinău, 1984; *Dacă ar fi mânzul fotograf*, proză pentru copii, ed. Prut Internațional, Chișinău, 2002; *Prochinas Viktoras*. *Rudens Lapu Svente* (povestiri și nuvele). Vaga, Vilnius, 1983; *Prohins Victors*. *Ja Kumelins Butu Fotografs* (povestiri pentru copii). Liesma, Riga, 1989.

Referințe critice: Palladi T., *Între meditație și ironie*, „Tinerimea Moldovei”, 1976, 32 mai; Hropotinschi A., *S-a copt frunza*, „Lit. și arta”, 1979, 21 dec.; Ciocanu I., *Arma satirei*, „Moldova socialistă”, 1987, 13 dec.; Cimpoi M., *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, Ch., 1997; *Calendar Național*, Ch., 2002; Ciocoi Gh., *Povara bunătății adevărate*, „Lit. și arta”, 2007, nr. 40; Dumbrăveanu V., *Dumbrăveanu față în față cu Prohin*, „Moldova”, 2010, iul.-aug.

Referințe bibliografice:

1. CIMPOI, Mihai. *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*. Ediția a III-a, București: Editura Fundația Culturală Română, 2002, 431 p.
2. CIOCANU, Ion. Arma satirei. În: *Moldova Socialistă*. 1979, nr. 5, p. 7.
3. COROBAN, Vasile. Justețea observației. În: *Literatura și Arta*. 1977, nr. 6, p. 8.
4. PALLADI, Tudor. Între meditație și ironie. În: *Tinerimea Moldovei*. 1976, nr. 3, p. 2.

Notă: Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.03 *Contexte socioculturale autohtone și interconexiuni europene în creația populară și literatura cultă din Basarabia* (*sec*. *XIX până în prezent*), Institutul de Filologie Română „B. P.-Hasdeu”.